

A cartoon illustration of a man with a large nose, wearing a green vest over a white shirt and dark trousers, standing in a doorway. He is looking surprised. A stork is standing in the doorway, holding a large white bundle. A speech bubble above the stork contains the text. To the right of the doorway is a blue trash can with two umbrellas inside. The background is a simple room with a red carpet and a pink wall.

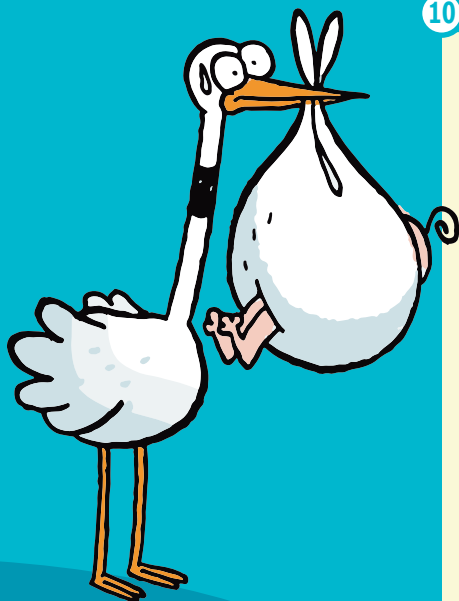
IS ER IETS
WAT JE JE
OUDERS NOG MOET
VERTELLEN,
LIESELOT?!

tzitem **zo** met minderjarige
jouw recht uitgelegd ouders

tzitemZo met minderjarige ouders

jouw recht uitgelegd

Wanneer je als minderjarige vader of moeder wordt, zijn er een aantal zaken die veranderen. Je hebt bepaalde rechten, maar er zijn ook een aantal plichten. Verder zullen er belangrijke beslissingen genomen moeten worden. Wij helpen je graag verder!

1	AFSTAMMING	3
2	NAAM	5
3	BEKWAAMHEID & OUDERLIJK GEZAG	6
4	ALLEEN GAAN WONEN	8
5	TROUWEN	8
6	ONDERWIJS	8
7	MOEDERSCHAPSRUST	9
8	EEN INKOMEN?	9
9	ABORTUS	10
10	BEROEPSGEHEIM	11

• Biologische ouders - juridische ouders

Volgens de strafwet ben je pas seksueel meerderjarig vanaf 16 jaar. Je kan dus pas vanaf 16 jaar instemmen met seksuele handelingen. Maar in de praktijk kan je natuurlijk op om het even welke leeftijd een kind verwekken en dan ben je de biologische ouder van dat kind.

Om ook de juridische ouder van je kind te worden, moet jouw moederschap en/of vaderschap vaststaan volgens de wet. Dat wil zeggen dat je als ouder van het kind vermeld wordt bij de burgerlijke stand van je gemeente. En enkel als juridische ouder kan je het ouderlijk gezag uitoefenen en alle belangrijke beslissingen nemen over jouw kind (zonder tussenkomst van jouw ouders).

• Moederschap

Wanneer je als meisje bevalt van een kind, ben je de biologische moeder. Binnen de 15 dagen na de geboorte van je kind, moet je hiervan aangifte te doen bij de dienst burgerlijke stand van de gemeente waar jouw kind geboren is. Men zal dan een geboorteakte opmaken waarin jij vermeld wordt als moeder. (Je kan hiervan een afschrift vragen.) Vanaf dat moment staat juridisch vast dat jij de moeder bent van je kind.

Merk op: Wanneer je je kind te vondeling legt (bv. in een vondelingenschuif), word je niet geregistreerd als juridische moeder. Je kan dan later je kind wel nog erkennen of via de rechter je moederschap laten vaststellen.

• Vaderschap

Wanneer je met de moeder van je kind getrouwd bent, word jij als echtgenoot automatisch door de wet als juridische vader aanzien en is er geen erkenning nodig. Wel moet er een aangifte gebeuren binnen de 15 dagen na de geboorte van je kind bij de dienst burgerlijke stand van de gemeente.

Wanneer je niet getrouwd bent met de moeder van je kind, kan je als biologische vader je kind vóór, na, of bij de aangifte van de geboorte erkennen. Hierdoor word je juridische vader. Je kan dit doen door voor de ambtenaar van burgerlijke stand, of bij een notaris te verklaren dat jij de vader bent van het kind. Een erkenning bij de dienst burgerlijke stand is gratis en

je hebt hiervoor enkel je identiteitskaart (en die van de moeder), een doktersattest met de vermoedelijke bevallingsdatum en/of een afschrift van de geboorteakte van je kind nodig. De moeder van jouw kind moet steeds akkoord gaan met de erkenning. Maar jouw ouders moeten hiermee niet instemmen.

Erken je je kind pas jaren later, dan moet je kind vanaf 12 jaar ook mee instemmen. Van zodra je kind meerderjarig is, is alleen zijn of haar instemming voldoende.

Merk op: een persoon die seks had met iemand die jonger dan 16 jaar is, is strafbaar. Wanneer je samen een geboorteaangifte gaat doen bij de ambtenaar van de burgerlijke stand, zal deze hiervan in de praktijk meestal geen aangifte doen bij het Openbaar Ministerie. Maar hij zou dit wel kunnen doen. Ook andere personen (bv. ouders) kunnen hiervan aangifte doen, waardoor die persoon vervolgd kan worden.

Wanneer je jouw kind niet erkent - bv. omdat jij dit niet wilt, of omdat de moeder hiermee niet instemt, of omdat je pas jaren later te weten komt dat je een kind hebt,... - bestaat er ten slotte ook nog de mogelijkheid (voor o.a. je kind, de juridische moeder en jijzelf) om binnen de 30 jaar vanaf de geboorte aan de rechter te vragen om **jouw vaderschap gerechtelijk vast te stellen**. Dit kan dan bewezen worden door bv. een DNA-test via een bloedproef.

Wanneer je de juridische vader bent van een kind, maar na verloop van tijd te weten komt dat jij niet de biologische vader bent, dan kan je je **vaderschap betwisten**, binnen het jaar dat je te weten kwam dat je niet de vader bent, voor de familierechter. Maar je kan je vaderschap niet betwisten als er al 'bezit van staat' is. Dit wil zeggen dat ouder en kind zich tegenover elkaar en tegenover de buitenwereld een periode gedragen hebben zoals ouder en kind.

• Een nieuwe partner

Wil je als moeder dat jouw nieuwe partner (die niet de biologische vader van jouw kind is) jouw kind erkent, dan kan dit. Ook al is het eigenlijk de bedoeling dat de biologische vader door de **erkenning** ook de juridische vader wordt.

Weet wel dat deze beslissing **levenslange gevolgen** met zich meebrengt. Je nieuwe partner zal als juridische vader het ouderlijk gezag kunnen uitoefenen over jouw kind en hierdoor belangrijke rechten en plichten krijgen. Eenmaal een erkenning heeft plaatsgevonden, kan je hier in principe niet meer op terugkomen. Zeker niet wanneer er sprake is van 'bezit van

staat' tussen je nieuwe partner en je kind. Denk goed over na voor je deze stap zet, en bespreek dit eventueel eerst met de medewerkers van het JAC, het CLB, FARA,... of met ons!

Merk op: Wanneer de erkenning heeft plaatsgevonden op basis van bedrog (bv. als de moeder haar nieuwe partner deed geloven dat hij de biologische vader is) kan je deze wel betwisten bij de familierechter, maar enkel als er geen bezit van staat is.

• Adoptie

Ben je bevallen en twijfel je over adoptie, dan hoef je dit zeker niet meteen bij de bevalling te beslissen. Je hebt een **bedenktijd van twee maanden na de geboorte** van je kind.

Als je beslist om je kind te laten adopteren, dan kan je hiervoor terecht bij het Adoptiehuis (www.adoptiehuis.be).

Door adoptie nemen adoptieouders het vaderschap en/of moederschap van de oorspronkelijke juridische ouders over. De adoptieouders worden hierdoor de juridische ouders en oefenen vanaf dat moment het ouderlijk gezag uit over de minderjarige.

Er bestaan twee soorten adoptie, de gewone adoptie en de volle adoptie.

Bij een **gewone adoptie** blijft de band met de oorspronkelijke familie bewaard. Het geadopteerde kind krijgt enkel het statuut van 'kind' van de adoptant. Hierdoor kan het bv. blijven erven van zowel de biologische familie als van zijn adoptieouder(s). De biologische ouders geven door adoptie hun ouderlijk gezag door aan de adoptieouders waardoor deze alle belangrijke beslissingen over het kind mogen nemen vanaf de adoptie.

Bij een **volle adoptie** worden alle banden met de oorspronkelijke familie verbroken en wordt het kind volledig opgenomen in de familie van de adoptieouders. Hierdoor kan het kind niet langer erven van de biologische familie, maar kan het wel van de volledige adoptiefamilie erven.

2 NAAM

Als juridische ouders beslissen jullie samen over de **voornaam** van jullie kind. Deze zal opgenomen worden in de geboorteakte door de ambtenaar van burgerlijke stand.

De keuze van de **familiennaam** is iets moeilijker:

Wanneer er geen juridische vader is, dan zal het kind de familiennaam van de moeder dragen.

Wanneer er wel een juridische vader is, dan kunnen jullie als ouders kiezen tussen

- de familienaam van de moeder, of
- de familienaam van de vader, of
- een combinatie van de twee familienamen.

Jullie moeten een keuze gemaakt hebben op het moment van de aangifte van de geboorte.

Komen jullie er samen niet uit, dan zal jullie kind de familienaam van jullie beiden dragen in alfabetische volgorde.

Wanneer een man je kind na de aangifte van de geboorte erkent, dan draagt je kind al jouw familienaam en blijft de naam van je kind in principe ongewijzigd. Wil je de familienaam toch nog wijzigen, dan kan dit in bepaalde gevallen.

3 BEKWAAMHEID EN OUDERLIJK GEZAG

• Wat zijn je rechten en plichten als moeder of vader?

Als minderjarige ben je in principe **handelingsonbekwaam**. Dit betekent dat je geen handelingen mag stellen die rechtsgevolgen hebben. Bijvoorbeeld: je kan geen contracten ondertekenen of jezelf inschrijven op school. Je valt onder het gezag van je wettelijke vertegenwoordigers, nl. je ouders of voogd, tot je 18 jaar wordt. Je ouders kunnen daarom alle belangrijke beslissingen over je gezondheid, je opvoeding, je opleiding,... nemen.

Maar wanneer je minderjarig bent en zelf vader of moeder wordt, zal je wel zelf het ouderlijk gezag kunnen uitoefenen over jouw kind (zonder tussenkomst van jouw ouders).

Je kan dus als minderjarige mama niet zelf beslissen naar welke school je gaat, maar je kan wel zelf beslissen naar welke opvang jouw baby gaat.

In principe oefenen beide juridische ouders steeds samen het ouderlijk gezag uit over hun minderjarig kind. Dit noemt men **co-ouderschap**.

Dit betekent dat je als juridische ouder o.a. **recht** hebt

- op persoonlijk contact met je kind (eens je je kind erkend hebt, heb je bv. recht om jouw kind te zien),
- om samen met de andere ouder alle beslissingen te nemen over jullie kind (bv. naam en familienaam, woonplaats, opvang, gezondheidszorg, school,...)
- om toezicht te houden over de opvoeding van je kind, en dus recht hebt op informatie
- om samen de goederen van jullie kind te beheren,...

Je hebt als ouder natuurlijk ook **plichten** tegenover je kind. Je moet o.a. zorgen voor het levensonderhoud, voor de opvoeding en de opleiding van je kind.

Dieter en Mieke (beiden 16 jaar) kregen samen een kindje, Louise. Mieke voedt Louise op bij haar ouders thuis. Dieter kan zijn onderhoudsplicht uitoefenen door zelf bv. luiers en melk te kopen of door onderhoudsgeld te betalen aan Mieke waarmee zij dan aankopen kan doen. Dieter en Mieke kunnen samen afspreken hoeveel Dieter hiervoor betaald. Wanneer Dieter zijn onderhoudsplicht niet nakomt, dan kan Mieke naar de familierechter stappen om hem te dwingen een onderhoudsgeld te betalen. Wanneer Dieter echter geen inkomen heeft om in te staan voor de opvoeding van zijn dochter Louise, dan kunnen Dieter zijn ouders (grootouders van Louise) aangesproken worden via de steunverplichting van grootouders (zie verder).

Je bent ten slotte ook **aansprakelijk** voor je kind. Wanneer jouw kind door zijn fout of onzorgvuldigheid schade berokkent, zal je deze moeten herstellen of de kosten hiervoor betalen. Wanneer jullie het niet eens zouden geraken over bepaalde beslissingen over jullie kind, kunnen jullie hiervoor bij een **bemiddelaar in familie zaken**, of bij de **familierechtbank** terecht. De familierechter kan het ouderlijk gezag trouwens ook aan één ouder toekennen die dan alle beslissingen alleen neemt. Dit noemt men **exclusief ouderlijk gezag**. De andere ouder heeft dan nog altijd het recht op persoonlijk contact met zijn of haar kind, en het recht om toezicht uit te oefenen over zijn of haar kind. Deze regeling komt niet zo vaak voor.

Merk op: Als minderjarige ouders uit elkaar zouden gaan, dan gelden dezelfde regels als voor meerderjarige ouders. Meer informatie over scheiding, kan je terugvinden in onze brochure “tZitemzo ... als ouders uit elkaar gaan”.

• **Wat zijn de rechten en plichten van de grootouders? (ouders van de minderjarige ouders)**

Zoals gezegd oefenen jouw ouders (de grootouders van je kind), zolang je zelf minderjarig bent, het ouderlijk gezag uit over jou. Voor heel wat zaken blijf je als minderjarige ouder dus zelf ook afhankelijk van jouw eigen ouders. Jouw ouders (de grootouders van je kind) hebben echter **geen ouderlijk gezag** en ook geen rechten en plichten (behalve het recht op persoonlijk contact) t.a.v. jouw kind. Jij oefent, ook als minderjarige ouder, zelf het ouderlijk gezag over jouw kind uit. Niemand kan dus zomaar in jouw plaats beslissingen nemen over je kind, of je kind afnemen. Ook jouw ouders niet.

• Jeugdhulpverlening

Wanneer je het moeilijk hebt om voor je kind te zorgen, kan er hulp gevraagd worden aan de hulpverleners van de **integrale jeugdhulp**. Zij kunnen je ondersteunen met thuisbegeleiding of kunnen jouw kind eventueel tijdelijk uit huis plaatsen in een voorziening of in een pleeggezin als jij hiermee akkoord gaat. Uitzonderlijk kan de **jeugdrechter** tussenkomen door **gedwongen hulp** op te leggen als dit nodig is voor de veiligheid of de ontwikkelingskansen van je kind.

4 ALLEEN GAAN WONEN

Zolang je minderjarig bent, kan je enkel alleen gaan wonen of bij iemand intrekken (bv. bij je vriend of de ouders van je vriend, ...) als je hiervoor toestemming krijgt van je ouders. Ook al woon je alleen, je ouders blijven het ouderlijk gezag over jou uitoefenen tot je 18 jaar bent. Ze kunnen je wel niet verplichten om je kind bij hen achter te laten.

5 TROUWEN

Volgens de wet mag je pas trouwen vanaf 18 jaar. De familierechtbank kan deze leeftijds-grens verlagen als daar ernstige redenen voor zijn. Je ouders kunnen dit vragen, maar je kan dit als minderjarige ook zelf vragen als je ouders niet akkoord zijn met je huwelijk. Dit komt bijna niet voor.

6 ONDERWIJS

In België is er leerplicht tot 18 jaar. Je bent verplicht om van 6 tot 16 jaar voltijds les te volgen. Vanaf 16 jaar kan je wel aan deeltijds leren doen. Uitzonderlijk kan die deeltijdse leerplicht al starten op 15 jaar voor wie de eerste twee leerjaren van het voltijds secundair onderwijs heeft beëindigd. Ook als je zwanger of bevallen bent, ben je leerplichtig. Je hebt wél recht op moederschapsrust (zie hierna). Maar omdat je redelijk lang afwezig kan zijn en om achterstand te vermijden, heb je recht om tijdelijk thuisonderwijs te krijgen via TOAH of op Bednet. Beiden zijn gratis. Het CLB kan hierover meer uitleg geven.

7 MOEDERSCHAPSRUST

Ook als minderjarige moeder heb je bij de geboorte van je kind recht op moederschapsrust. Je hebt hiervoor enkel een briefje van de gynaecoloog nodig. Deze rust kan maximum 10 weken duren. Hiervan moet je minstens één week voor de vermoedelijke bevallingsdatum opnemen. De rest van de 10 weken kan je na de bevalling opnemen. Je bent niet verplicht om deze rust op te nemen. Vaderschapsrust voor minderjarige vaders bestaat niet.

8 EEN INKOMEN?

Zolang je minderjarig bent, bestaat er een voltijdse of deeltijdse leerplicht. Hoe kan je dan aan een inkomen komen om voor je kind te zorgen?

• Onderhoudsverplichting van ouders

Ouders hebben de plicht om te zorgen voor hun kinderen. Die plicht geldt ook voor jouw ouders, ook als je zelf vader of moeder bent geworden. De onderhoudsplicht geldt tot je je opleiding afgemaakt hebt en in staat bent om voor jezelf te zorgen.

In principe gebeurt dit doordat je ouders jou onderdak, eten, kleren, gezondheidszorg, enz. aanbieden. Je ouders moeten bv. ook (mee) betalen voor je bevalling. Wanneer je van je ouders toestemming hebt gekregen om alleen te gaan wonen, dan kunnen je ouders hun onderhoudsplicht nakomen door onderhoudsgeld te betalen, waarmee je kosten dan betaald kunnen worden. Komen jullie hierover niet overeen, dan kan je hiervoor terecht bij een bemiddelaar in familiezaken of naar de familierechtbank stappen.

• Steunverplichting van grootouders

Ook (over)grootouders hebben een verplichting om hun (achter)kleinkinderen te ondersteunen wanneer deze behoeftig zouden zijn. Zo zou je bv. kunnen vragen dat jouw ouders (grootouders van je kind) de medische kosten van jouw kind, de babyuitzet, de voeding voor de baby, de opvang voor je baby,... betalen wanneer jij deze kosten niet kan betalen.

• Arbeid

Als je iets extra wil verdienen, kan je met toestemming van je ouders een studentenjob doen. Daarnaast kan je als minderjarige ook een leerovereenkomst sluiten. Minstens één dag per week volg je dan theorieles en de andere dagen werk je in een bedrijf.

• Leefloon

Wanneer je minderjarig bent én zwanger bent of een kind ten laste hebt, heb je recht op een leefloon. Als je bevallen bent, is dit ongeveer €1190/maand. Je kan dit aanvragen bij het OCMW van je gemeente. Daarnaast biedt het OCMW ook hulp aan via 'maatschappelijke dienstverlening' en dit kan o.a. ook in de vorm van financiële steun.

• Kraamgeld of geboortepremie

Dit is een eenmalige uitkering die je kan aanvragen via het kinderbijslagfonds vanaf de 6de maand van de zwangerschap tot 3 jaar na de geboorte. Voor het eerste kind bedraagt dit ongeveer €1250. Voor het tweede, derde, ... kind is dit ongeveer €940.

• Kinderbijslag

Tot je 25 jaar bent en zolang je zelf geen inkomen hebt, ontvangen jouw ouders kinderbijslag voor jou. Je kan dit zelf ontvangen als je

- ofwel alleen woont én 16 jaar bent,
- ofwel zelf kinderbijslag ontvangt voor je eigen kind.

Als je als minderjarige moeder bevalt van een kind heb je dus ook recht op kinderbijslag voor jouw kind. Hiervoor kan je terecht bij Famifed.

Merk op: het is voordeliger dat je ouders zowel voor jou als voor jouw kindje kinderbijslag aanvragen zolang je nog ten laste bent van je ouders. De kinderbijslag zal dan hoger zijn.

9 ABORTUS

Niet elke zwangerschap is gepland of gewenst. Je kan het kind houden, maar je kan er in geval van nood ook voor kiezen om je zwangerschap af te breken (= een abortus).

Het wel of niet laten uitvoeren van een abortus is geen eenvoudige beslissing, daarom raden

wij je aan om hierover te praten met iemand die je vertrouwt, met een arts, een abortuscentrum (www.abortus.be) of een hulpverlener, bv. het JAC, CLB, FARA,...

Wacht niet te lang met je te informeren en met het nemen van een beslissing. Een abortus kan in principe maar tot 12 weken na de bevruchting uitgevoerd worden. Uitzonderlijk kan het ook na 12 weken, maar dan moet er een gevaar zijn voor de moeder of moet het kind een ernstige afwijking hebben.

Merk op: Wanneer je een abortus in een erkend abortuscentrum ondergaat dan zullen je ouders dit niet te weten komen via het ziekenfonds/de mutualiteit. (Een abortus kost jou dan €3,5)

Weet dat niemand gedwongen kan worden om een abortus te ondergaan, ook niet als je minderjarig bent. De dokter en andere medewerkers van het abortuscentrum zullen je ouders in principe ook niet inlichten als je informeert naar de mogelijkheid van abortus. Dit komt door hun **beroepsgeheim**. Het kan wel belangrijk zijn om open te zijn naar je ouders toe, zodat ze jou kunnen helpen in deze moeilijke situatie.

10 BEROEPSGEHEIM

Je ouders hebben vanuit hun ouderlijk gezag **recht op informatie** over jou. De school kan bv. informatie over jou doorgeven aan je ouders.

Maar gezondheidswerkers (zoals bv. artsen en verpleegkundigen) en hulpverleners (bv. van het JAC en CLB) hebben **beroepsgeheim**. Dit is een geheimhoudingsplicht waardoor ze in principe geen vertrouwelijke informatie over jou mogen bespreken met andere mensen. Wanneer je **bekwaam** bent, mogen ze ook niet zomaar informatie over jou bespreken met je ouders. (Je bent bekwaam als je zelf kan inschatten wat in jouw belang is, én als je de gevolgen van je beslissingen voldoende kan inschatten.) Meer informatie hierover kan je terugvinden in onze brochures “tZitemzo ... als je patiënt bent” en “tZitemzo ... met het beroepsgeheim”.

Nog vragen?

Het is belangrijk dat je goed geïnformeerd bent over wat kan en niet kan volgens de wet. Vaak kan je hierover praten met mensen die je vertrouwt zoals vrienden, familie of andere mensen. Ook de medewerkers van FARA, het JAC, het CLB,... zullen je helpen als je nog vragen hebt over jouw situatie als minderjarige ouder.

Voor meer informatie over "afstamming", "je rechten als patiënt", "je rechten in de jeugdhulp", "het beroepsgeheim", of over je rechten in het algemeen kan je terecht bij tZitemzo (de nieuwe naam voor de Kinderrechtswinkel).

www.tzitemzo.be
info@tzitemzo.be
09 233 65 65

uitgiftedatum oktober 2017

Dit is een oud Afrikaans gezegde.

Het wil zeggen dat je bij het opvoeden van kinderen steun van zoveel mogelijk mensen uit je omgeving kan gebruiken. Ouders, grootouders, leerkrachten, vrienden, andere familie, hulpverleners, enz. kunnen je helpen bij de opvoeding en ontwikkeling van je kind. Vraag dus gerust om informatie, raad, ondersteuning en hulp wanneer je die nodig hebt!